

Światowy Dzień Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy – 28 kwietnia

Świat pracy w czasach pandemii

28 kwietnia 2020 r. obchodzimy kolejny Światowy Dzień Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy proklamowany przez Międzynarodową Organizację Pracy (MOP). Jak co roku, jest to czas zastanowienia się, w jakim stopniu zapewniamy bezpieczeństwo naszym pracownikom i czy wystarczająco chronimy ich zdrowie, co jeszcze powinniśmy zrobić, aby poprawić ich sytuację i lepiej zadbać o tych najbardziej narażonych. Szczególnie obecnie nabiera to nowego wymiaru.

Na początku tego roku MOP ogłosiła, że tematem obchodów tegorocznego Dnia będzie „Przemoc i nękanie w świecie pracy”. Według MOP to poważne zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przyczyniające się do zmniejszenia produktywności organizacji i jej negatywnego wizerunku. Podczas szesnastego Światowego Kongresu Pracy organizowanego przez MOP przyjęto Konwencję (nr 190) w sprawie eliminowania przemocy i nękania, wraz z towarzyszącą jej Rekomendacją (nr 206), wzywającą do zakazu przemocy i nękania w środowisku pracy oraz podjęcia działań w celu zapobiegania tym problemom.

Równolegle, Międzynarodowa Konfederacja Związków Zawodowych (ITUC) zaplanowała na początku tego roku, aby 28 kwietnia – obchodzony przez związki zawodowe jako Międzynarodowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych – przebiegał w tym roku pod hasłem: „Zwalczanie zagrożeń psychospołecznych w pracy – eliminowanie stresu w pracy”. Kampania miała zwrócić uwagę na fakt, że zagrożenie związane ze stresem zawodowym i nękaniami w pracy stało się w ostatnich latach jednym z głównych problemów zagrażających bezpieczeństwu i zdrowiu pracowników, które może być przyczyną niezdolności do pracy. Powoduje ono depresję, wypalenie zawodowe, alkoholizm, uzależnienie od narkotyków, a także rosnącą liczbę samobójstw związanych z pracą. Do tych negatywnych skutków przyczyniają się m.in. przeciążenie pracą, niskie płace, praca na akord, niestandardowe godziny pracy, niewłaściwe zarządzanie, praca na zlecenie, praca nieformalna lub okresowa, niepewność zatrudnienia, redukcja zatrudnienia oraz poczucie braku kontroli nad wykonywaną pracą. Według danych z 2019 r. w Polsce na depresję cierpi ponad 1,5 mln osób, z czego 2/3 stanowią kobiety.

Wybuch pandemii

Jednak kilka ostatnich tygodni skierowało powszechną uwagę na nowy, ogromny problem dotyczący świat pracy - rozprzestrzenianie się całym światem choroby COVID-19, które 11.03.2020 r. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ogłosiła pandemią. Ta choroba zakaźna jest wywoływana przez koronawirus SARS-CoV-2. Zarażenie koronawirusem u części chorych prowadzi do zagrażającej życiu ostrej niewydolności oddechowej. Obecna pandemia to zagrożenie dla całych społeczeństw, w tym dla wszystkich osób pracujących, występujące na niespotykaną dotąd skalę. To także potężne wyzwanie dla zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia w pracy w każdym sektorze gospodarki.

Wirus SARS-CoV-2 przenosi się drogą kropelkową, więc ryzyko zakażenia stanowi już samo przebywanie w pobliżu osoby zakażonej lub podróżowanie z nią. Zgodnie z informacjami podanymi przez WHO, możliwe jest również zakażenie koronawirusem poprzez kontakt z przedmiotami czy powierzchniami zanieczyszczonymi kropelkami śliny osoby chorej.

Wpływ pandemii na pracowników

W celu spowolnienia rozprzestrzeniania się infekcji, rząd Polski, jak również rządy innych państw, wprowadziły szereg ograniczeń i restrykcji związanych z przemieszczaniem się ludności. Z powodu zatrzymania gospodarki wielu pracodawców skróciło pracownikom czas pracy, a duża liczba pracowników została bez pracy i bez dochodów. Dotknęło to szczególnie sektor usług,

a także ludzi zajmujących się działalnością kulturalną. W wielu sytuacjach pracownicy musieli pójść na zwolnienie z powodu konieczności odbycia kwarantanny lub opieki nad dziećmi, które nie mogą obecnie uczęszczać do szkoły czy przedszkola.

Dyrektor MOP, Guy Ryder podkreśla, że obecna pandemia to nie tylko globalny kryzys zdrowotny, ale także kryzys społeczny i ekonomiczny. Międzynarodowa Organizacja Pracy przewiduje, że pracę może stracić na świecie prawie 25 mln pracowników (dla porównania kryzys finansowy z 2008 r. pozabawił pracy na świecie ok. 22 mln ludzi). MOP prognozuje też, że dodatkowo nawet o 35 mln może powiększyć się na świecie grono osób, które pomimo pracy będą zarabiać mniej i żyć na poziomie ubóstwa.

Guy Ryder zaznacza, że COVID-19 ujawnił kruchość naszych systemów gospodarczych, a w szczególności pokazał, jak bardzo niebezpieczne jest nieobjęcie systemem ubezpieczeń społecznych pracowników w niestandardowych formach zatrudnienia. Dyrektor MOP podkreśla również, że należy oferować pełne wsparcie pracownikom służby zdrowia, którzy znajdują się na pierwszej linii walki z pandemią.

Praca zdalna

Pandemia nagle i radykalnie zmieniła sposób wykonywania pracy: grupa ludzi pracujących w domu przy wykorzystaniu platform cyfrowych zwiększyła się na niespotykaną dotąd skalę. Najwyższym priorytetem firm w obecnej sytuacji jest bezpieczeństwo i zdrowie ludzi, a następnie zapewnienie ciągłości działania. Sytuacja wymaga od nas natychmiastowego przystosowania się do nowego sposobu wykonywania pracy. Z dnia na dzień diametralnie zmieniliśmy sposób komunikowania się w pracy wykorzystując aplikacje internetowe. Spotkania stały się możliwe tylko za pośrednictwem wideo- i telekonferencji. Sytuacja bezwzględnie zmusza nas do wykorzystania zdobycy techniki ostatnich lat umożliwiających cyfryzację wszelkich form pracy i życia.

Kontynuacja działania w okresie pandemii wymaga więc dużej elastyczności zarówno ze strony pracodawców, jak i pracowników. Aby telepraca wykorzystywana w okresie pandemii była efektywna, warto przestrzegać kilku zasad, które proponuje Jon Messenger – ekspert MOP. Są to:

1. Odpowiednie wsparcie kierownictwa – zwłaszcza podejście skupiające się na wynikach pracy, które wymaga precyzyjnego zidentyfikowania zadań i głównych celów, odpowiedniego monitorowania realizacji pracy bez konieczności jej nadmiernego raportowania.
2. Udostępnienie narzędzi pracy (w tym laptopów i aplikacji), platform do komunikacji z kierownictwem i współpracownikami oraz niezbędnego przeszkolenia.
3. Jasne zasady i klarowne oczekiwania co do wyników telepracy, jej godzin, sposobu raportowania, możliwości kontaktu i dyspozycyjności pracowników.
4. Umożliwienie elastyczności czasowej pracownikom, aby mogli wykonywać pracę w najbardziej dogodnym dla nich momencie, godząc obowiązki domowe, ale pozostając jednocześnie w kontakcie w godzinach pracy firmy.
5. Wzajemne zaufanie, które stanowi warunek efektywności telepracy.

Praca zdalna opiera się na poczuciu odpowiedzialności poszczególnych pracowników. Bardzo ważna jest dobra współpraca pracowników i przełożonych, która wpływa na skuteczność działania, na możliwość rozwiązywania wielu problemów pojawiających się w tym trudnym okresie, a także na zachowanie wewnętrznej równowagi – tak potrzebnej w czasie pandemii.

Jak radzić sobie w trudnym okresie

Przez ostatnie tygodnie żyjemy w dużym stresie: doskwiera nam brak kontroli nad dalszym przebiegiem sytuacji i obawa o przyszłość. Zajmuje nas troska o nasze zdrowie, a także zdrowie naszych najbliższych – niekiedy osób bardziej narażonych na poważny przebieg COVID-19 z powodu wieku lub chorób towarzyszących. Praca w domu, szczególnie w obecności dzieci, jest dla większości osób doświadczeniem nowym i bardzo trudnym. Silny i przewlekły stres obniża naszą odporność i może prowadzić do wielu innych chorób. W tym dramatycznym momencie warto zadbać o nasz dobrostan psychiczny zaczynając od budowania swoich silnych stron, takich jak optymizm, nadzieja, odwaga, odpowiedzialność i życzliwość, a następnie skupić się na budowaniu dobrych więzi międzyludzkich. Stanowią one podstawę rozwoju zarówno w życiu zawodowym, jak i prywatnym, oraz chronią nas przed wieloma chorobami.

Nowy temat obchodów

W kwietniu tego roku, w odpowiedzi na związane z pandemią wielkie wyzwanie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, MOP ogłosiła nowy temat Dnia: „Stop pandemii. Bezpieczeństwo i higiena pracy chroni i ratuje życie”. Obchody skoncentrują się na problemie zwalczania chorób zakaźnych w pracy, a w szczególności pandemii COVID-19. Ich celem będzie też m.in. ochrona bezpieczeństwa i zdrowia pracowników przedsiębiorstw, które wznowiają swoją działalność a także specjalna ochrona pracowników, którzy walcząc z pandemią narażają własne zdrowie – w szczególności służby zdrowia.

Wierzmy, że z tej trudnej sytuacji wyjdziemy silniejsi – zarówno na poziomie indywidualnym, jak i na poziomie całego społeczeństwa. Ufamy, że doświadczenie pandemii będzie także lekcją dla globalnej gospodarki światowej i zmobilizuje rządzących do wprowadzenia niezbędnych zmian służących wspieraniu najłagodniejszych ogniw gospodarki i zapewnieniu większego bezpieczeństwa i zdrowia pracowników.

Dorota Pięta

Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy
kontakt: dorota.pieta@ciop.pl

Informacje dot. bhp w obliczu COVID-19 – w portalu www.ciop.pl
Więcej informacji o tematyce Światowego Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy na stronie www.ciop.pl/28kwietnia